

BEA SEGUÍ, Ignasi. *¡En cristiano!: Policia i Guàrdia Civil contra la llengua catalana*. Valls: Cossetània Edicions, 2013, 214 p. (col·lecció Memòria del segle XX). ISBN 978-84-9034-133-9.

Santiago Vilardell i Codina*

L'obra s'estructura en dues parts ben diferenciades: una d'històrica, en què es ressegueixen les prohibicions que ha hagut d'anar entomant la llengua catalana al llarg d'uns quants segles; i una altra d'exemplificativa, en què es recullen tretze casos en què ciutadans de distintes parts del territori, des de Dènia fins a l'Alt Empordà, passant per Mallorca, han vist impedit l'exercici dels seus drets lingüístics en voler-se adreçar en català a les forces i cossos de seguretat de l'Estat; i no solament això, han estat, segons els casos, retinguts, detinguts, vexats de diverses maneres i objecte de denúncia, i la majoria han acabat havent d'acudir a judici, ja sigui com a denunciats o com a denunciants. Algun d'aquests ciutadans, fins i tot, ha resultat condemnat. L'autor aclareix que el relat dels fets es basa en la versió aportada pels ciutadans. Tothom, és clar, es pot fer la seva composició de lloc, però a mi, per exemple, un cop acabada la lectura del llibre, vista la part històrica i atesa la meua experiència com a habitant d'aquest territori concret anomenat Catalunya, no em queden gaires dubtes sobre a qui haig d'atribuir la diguem-ne presumpció de versemblança.

El nucli central del llibre es complementa amb un pròleg d'Isabel-Clara Simó i una introducció de l'autor. El pròleg d'Isabel-Clara Simó assenyalava una de les possibles explicacions de la supervivència de la llengua catalana a tres-cents anys i escaig de prohibicions: la tossuderia dels parlants. Sens dubte que hi ha altres factors, però aquest n'és un de ben plausible. L'escriptora, encertadament, subratlla que un dels mèrits del llibre és el de deixar un testimoni documentat dels fets que s'hi descriuen, especialment útil per als joves d'avui i per als de més endavant. Quant a la introducció de l'autor, val a dir que és interessant i reveladora, en la mesura que palesa l'existència d'unes constants en les agressions descrites, alhora que les situa en el context que les propicia, com a última baula d'una cadena en la qual figuraria, per exemple, l'incompliment del mandat constitucional d'especial respecte i protecció de les llengües que, d'altra banda, la Constitució mateixa es guarda bé prou d'anomenar. Un epíleg final, amb l'aportació de casos semblants als descrits en el llibre, però esdevinguts amb posterioritat, serveix per recordar-nos que la història continua...

La part històrica abraça, com la resta del text, el conjunt dels nostres països i es basa, entre d'altres, en les obres fonamentals de Josep Benet *L'intent franquista de genocidi cultural contra Catalunya* i de Francesc Ferrer i Gironès *La persecució política de la llengua catalana: història de les mesures preses contra el seu ús des de la Nova Planta fins avui*. Un oportú recordatori de la ja cèlebre frase «Nunca fue la nuestra lengua de imposición» serveix per advertir-nos contra l'estratègia del negacionisme de la prohibició de la llengua catalana, alhora que ens introdueix el millor remei per combatre-la: el coneixement de la història.

Afortunadament, en aquest cas la història no és només oral, sinó que ha deixat abundants rastres i petges documentals difícilment controvertibles i que, col·locats un rere l'altre resulten, alhora, escruixidors i demolidors. Com en altres aspectes, i aquí no pas a fi de bé, França apareix com a precursora. Des de l'establiment de la llengua francesa com a requisit per accedir a càrrecs públics, ja el 1682, passant per l'Edicte reial de 1700 que obligava a l'ús exclusiu del francès en tota mena de procediments i actes públics,

* Santiago Vilardell i Codina, tècnic especialista en dret lingüístic.

Citació recomanada: VILARDELL I CODINA, Santiago. «BEA SEGUÍ, Ignasi. *¡En cristiano!: Policia i Guàrdia Civil contra la llengua catalana*. Valls: Cossetània Edicions, 2013, 214 p. (col·lecció Memòria del segle XX).» ISBN 978-84-9034-133-9, *Revista de Llengua i Dret*, núm. 61, 2014, p. 255-256, DOI: [10.2436/20.8030.02.71](https://doi.org/10.2436/20.8030.02.71)

fins a arribar al Decret republicà de 1794, que prohibia l'ús de qualsevol idioma que no fos el francès per a qualsevol acte, incloent-hi els privats. Les bases per desembocar en l'actual estat de substitució lingüística ben avançada a la Catalunya Nord, ja estaven posades.

A la banda sud del Pirineu les prohibicions comencen, com recordava no fa gaire Joan Francesc Mira, ja el 1707 al País Valencià i continuen el 1714 al Principat, amb els decrets de Nova Planta. La descripció de la tirallonga de prohibicions de fer servir el català al segle XIX (escoles, escriptures notariales, teatre, retolació pública, etc.) ens mena fins al 1900. Ja en el segle XX és il·lustrativa la particular bel·ligerància contra la llengua catalana de la primera dictadura, la del general Primo de Rivera, tot i durar «només» 7 anys, que sembla que no siguin res, al costat dels 40 posteriors. Tal com se'ns explica al llibre, però, van ser uns anys ben aprofitats: castellanització total de l'ensenyament, prohibició del català a la retolació viària, als noms i estatuts de les entitats, als actes oficials, etc.

Els dos darrers capítols d'aquest apartat històric són dedicats a la dictadura franquista i al període que va del 1978 al 2012. Pel que fa al període franquista, em sembla prou encertada la descripció d'intent de lingüicidi amb què se'l caracteritza. Si bé és cert que el lingüicidi no es va arribar a completar, també ho és que el 1976 la salut i la vitalitat de la llengua catalana era molt més fràgil que el 1936, posem per cas. Com bé diu l'autor, el període constitucional és ben diferent del franquista, però també posa damunt la taula alguns aspectes que ens poden vacunar contra qualsevol eufòria excessiva. Recordem-ne, a tall d'exemple, tres que l'autor esmenta i desenvolupa: la manca de qualsevol iniciativa del govern espanyol, al qual pertocaria, per oficialitzar el català a la Unió Europea; el degoteig constant de disposicions que imposen el castellà, tant per part d'executius socialistes com populars, fins a arribar a sumar-ne 500; i finalment, l'ofensiva contra la llengua catalana –com, si no, qualificar-la?– dels governs actuals del País Valencià, les Illes Balears i l'Aragó, amb episodis tan poc homologables i grotescos, però ben reals, com el lapao i la promoció de les «modalitats lingüístiques». *Divide et impera*.

Tot el que ja portem llegit ens pot resultar més aviat asèptic, però, tot i la seva gravetat, en comparació amb les «pàgines viscudes» que conformen la darrera part del llibre. Aquí podem palpar les conseqüències concretes, individualitzades, de 300 anys d'història. Vistos globalment, els 13 casos descrits, a part de constituir un document històric i testimonial d'un gran valor, constitueixen també una requisitòria de primer ordre contra les estructures que els han originat. És inevitable destacar, d'entre tots, el cas paradigmàtic de Jordi Carbonell, que, en plena dictadura franquista, ens llegà un alt exemple de dignitat, pel qual pagà també un preu ben alt, en gosar parlar en català a la policia política del règim.

En definitiva, ens trobem davant d'un llibre sòlid, valent, necessari i, lamentablement, de plena actualitat.